

is. Het eischt sinnebeeldige teekens, die geheel beantwoorden moeten aan de instelling. En het eischt een kerkelijke regeling, die uitwijst, wie al dan niet het Sacrament zal mogen ontvangen. Daalt de betekenis van het Sacrament, dan daalt ook het karakter der zichtbare Kerk, ontstaat er wordt vervalscht. En omgekeerd, leeft het Sacrament voor aller besef weer in zijn oorspronkelijke betekenis op, dan wordt vanzelf de zichtbare Kerk weer in haar waardij en betekenis herkend, en wint het kerkelijk leven in kracht. Doch juist daarom hebben onze vaders steeds met het merkteken van het Sacrament, ook het merkteken van de zuivere prediking des Woords verbonden. En ook hierop moet nader worden ingegaan.

„Doe geloften en betaal ze“.

Doet geloften en betaal ze den HEERE uwen God, alle gij, die rondom Hem zijt. Laat ze Dien, die te vrezen is, geschenken brengen.
Psalm 76: 12.

De gelofte stond onder ons nooit op den voorgrond. De gelofte in het Oude Verbond gellief, wordt noch door den Heere zelf noch door zijn apostelen afgeleest. Naar de gewone opvatting komt gelofte er altoos op neer, dat we Gode iets *aanbrengen*, en juist voor deze gewoonte is bij een kind van God, dat in zijn persoon en met al wat hij 'zijne noemt, vanzelf Gode toebehoort, zoo weinig plaats.

In Israël, waar deze volkomen toewijding nog niet in de volkomenheid was doorgedrongen, kon in de gelofte een opvoedende kracht liggen. Maar in de nieuwe bedeling, waarin God de Heere vanzelf op alle recht heeft, kon ze geen burgerrecht verkrijgen. Zelfs ontving men niet zelden den indruk, alsof er in de gelofte, maar de gewone opvatting, iets onheiligs lag, iets dat afstuit op het vroom gevoel.

Er is dan iemand in nood of gevaar, of ook er is iemand die iets vuriglijk begeert, en die bidt nu, maar hij betrouwt op de kracht van zijn gebed, toch nog niet genoeg, en doet daarom Gode een gelofte, b. v. van een kind, dat in Godes dienst zal gaan, van een offerande die men Gode brengen zal, of van een goed dat men voor den dienst des Heeren zal afzonderen, en dan koestert hij de verwachting, alsof God de Heere, door het uitspreken van dat belofte, zich alomteerlaten bewegen, om het gebed dat men tot Hem opzond, te verhooren. Ware Gode het uitspreken op zulk een verhoor niet gegund, dan zou de bede niet verhoord zijn. Na daarentegen wordt de bede wel verhoord, omdat God in 't bezit van dat toegewijde zal komen. Een onschone, geheel menselijke voorstelling, die ge op uw God bijna niet kunt overbrengen, zonder zijn Heiligheid aan te tasten, en aan zijn heide voor u motieven van lager orde onder te schuiven; motieven die Gode onwaardig zijn.

Voor al zeevarenden hadden van oude tijden her onder de heidenen deze gewoonte gekend. Zeetochten waren in die oude tijden nog veel gevaarlijker dan thans. En eer men dan scheep ging, deed men de gelofte, bij behouden terugkeer in zijn haven, aan een der afgoden een geschenk te zullen offeren. En men deed dit in de stille verwachting, dat het uitspreken van dat geschenk, dan aangerogend afgod tot het verleen van zijn hulp bewegen zou.

In dien zin verstaan nu heeft het vroom gevoel alleens aan deze soort geloften een einde gemaakt. Althans in onze kringen zouden ze tegen het heilige gevoel indruisen. Zoo mag men met zijn God niet omgaan. De gunste die Hij ons bewijst, komt ons toe om Christus wille. Voor het begrip van een God Die zich door onze geloften zou laten omkopen, is bij het licht des Evangelies onder ons geen plaats.

Maar de gelofte kan ook heel anders bedoeld zijn.

Hoog aangeschreven onder ons staat de plicht der dankbaarheid. Ge moogt u niet door uw God laten beweldadigen alsof Zijn gunst u van zelf toekwam. Nederige zin en schuldgevoel moet u veeleer in de stemming brengen en houden, dat ge 't overdiende van elke gunst uws Godes dijn gevoelt, en dat ge bij elk nieuw betoon van Zijn liefde u opnieuw tot innigen dank gehouden voelt.

Die dank moet dan in zijn kern een offer van 't hart en in lof en vrucht der lippen zijn. Die dank kan alsoo ten volle aanwezig zijn, ook al doen we verder niets. Maar die dank kan ook behoefte gevoelen, om zich in daden te uiten, zich ook voor anderen uit te spreken, en in het brengen van een offer een hooger uiting zoeken. Vandaar dat ge zo vaak hoort, dat een geredde uit bange ziekte, een geholpene uit bange nood, er vanzelf toe komt, om voor de armen, voor zijn kerk, voor de zending of voor een ander heilig doel een deel van zijn vermogen af te sonderen. Iets wat niet af te keuren, maar veeleer te prijzen is. Onze vaders deden het veel. Wij doen 't minder. En ook hier zou er stellig winste zijn, zoo 't hart der vaders tot de kinderen wederkeerde.

Doet ge nu de geestelijke ervaring op, dat ge, toen de nood neep, als voorgevoelde hoe hoog gestemd uw dank zou zijn als God uw bede om uittreding mocht verhooren, maar dat, als de redding kwam, dat eerst zo warm gevoel afkoelde, en dat ge in dien warmen dank aan uw God, na de redding, zoo telkens te kort schoot, — dan kan uit deze geestelijke ervaring de drang opkomen, om u *vooraf* door een gelofte te binden.

Ge soudt 't dan bij nieuwen nood, die u overviel, zelf diep sondig vinden, als weer na verkleen redding uw dank uitbleef; of ook, al bleef hij niet geheel uit, toch niet met die warmte sprak, dat hij in een offerande van dankbaarheid vertolkt werd.

Io zulk een zielgesteldheid nu is de gelofte volkomen op haar plaats, kan ze niet anders dan Gode welgevallig zijn, is ze een stemmel voor den vromen zin van 't hart, bouwt ze u geestelijk op, en veredelt ze u weven.

Ze strekt dan in 't minst niet, om den heiligen God door het uitspreken op u offerande *over te halen* tot hulpbetoon. Maar heel anders om u zelve persoonlijk tegenover uw God te verbinden, opdat 't vroom gevoel, dat in uw nood u aangreep, stand houde en zijn werking doe, ook als ge uit uw nood gered zijt, en uw goed is verhoord.

De zielkundige werking schuilt hier dan in uw *zelfkindschap*.

Die eenheidsbesef ligt diep in ons mensche-

lijk hart gefundeerd. Tal van menschen, die zich overigens niet veel om God en zijn gebod bekommeren, willen toch niet voor oneerlijk te boek staan. Dat een belofte bindt, en dat men zijn eigen eer wegwerpt, zoo men een gegeven belofte niet nakomt, spreekt sterk in het menschelijk hart. Er zijn er wel die aan een eens gegeven belofte zich niet storen, maar bij verwegde de meesten zit toch het besef van de *gebondenheid aan zijn gegeven woord* er nog diep in.

Sterk vooral spreekt dit besef, zoo zulk een belofte niet verloopt, maar plechtiglijk gedaan is, en meer nog, zoo ze gedaan is aan iemand die hoog in aanzien stond. Wie zou zich vermeten een belofte die hij aan zijn Koning gedaan had, niet stiptelijk na te komen?

En wat is nu de machtige Koning op aarde vergeleken bij den Heere onzen God? Vandaar dat een gelofte, aan God den Heere plechtiglijk in het gebed gedaan, het hart als met een niet te verbreken band vastlegt, en dat zelfs iemand, die onder menschen nog wel met zijn belofte speelde, toch nooit er toe zou kunnen komen, om een belofte, aan zijn God gedaan, te breken.

Te zeggen: „Word ik gered, dan zal ik dit of dat bepaalde offer van dankbaarheid brengen!“ bedoelt derhalve niet, God tot het verleen van zijn genadige hulp te bewegen, maar heel anders, om zich zelf te verbinden, om o-k al verlaude het gevoel van dank na de redding, toch aan die dankbaarheid uiting te geven.

Ze is dan geen egoistische belofte, maar een belofte die men aflegt, om straks na de redding niet in dank aan zijn God te kort te schieten. Ze wil niet God binden, maar de eigen ziel.

Zoo treedt de gelofte in een geheel ander licht, en het is bij dit licht, dat we vooral op de *gelofte tegen de zonde* bedacht hebben te zijn. Het is niet zoo zeldzaam, dat iemand jarenlang worstelt om een zonde, waaraan hij zich telkens schuldig maakte, te boven te komen, en dat hij toch telkens weer bezwijkt. Dat kan met allerlei zonden het geval zijn. Met zonde, waar ook anderen van merken, en met zonde die alleen God en ons hart weet. Het kan een zonde zijn van sinnelijken hartstocht, een zonde van drift in 't karakter, een zonde van te sterke gehechtheid aan 't aardse leven, of aan zijn genot. Zonden van allerlei aard, ook wel boezemzonden genaamd, brengen gedurig het beste kind van God soms in verwijfeling. Hij wil niet zondigen, hij vercoft de zonde, zijn ziel krimpt van pijn ineen, als 't er weer toekwam, en toch bezwekt hij gedurig weer.

In zulk een pijnlijken zielstoestand nu was 't zoo dikwijls de *gelofte* die eindelijk redding bracht.

Dan zag het kind van God weer een gelegenheid naderen, die de verzoeking voor hem te sterk zou doen worden, zodat zijn hart reeds beelde bij het voorgevoel, dat hij weer zou vallen, en ... dan ... eindelijk nam hij zijn toevlucht tot de *gelofte*.

Dan knielde hij neder, en sprak het plechtiglijk voor zijn God uit, dat hij zich door gelofte aan zijn God verbond, om ditmaal niet toe te geven, niet weer te bezwijken, en niet weer te vallen, maar om zijns Godes wille de Verzoeking in de kracht zijns Godes te zullen weerstaan.

En kwam dan de Verzoeking toch weer, en ving weer de strijd aan, dan stond hij dan zij de gedane gelofte op eenmaal veel sterker dan ooit vroeger. In die zonde zou hij weer kunnen vallen, maar 't gegeven woord aan zijn God te breken, de gelofte aan zijn God gedaan te schenden, dat kon hij niet. En zoo doordond hij het bange oogenblik, voelde dat hij tegenover zijn God niet oneerlijk mocht zijn, streed door, en overwon.

En dan rees de dank uit het vrijgemaakte hart. Dan was het niet: Dat heb ik nu door mijn gelofte gedaan, maar één uitvloeiing van dank aan zijn God. Die die gelofte had aangenomen, en hem tot het houden van zijn gelofte bewaamd had.

Mocht er nu onder hen, die dit lezen, iemand zijn, die ook gedurig bezwekt en er telkens zoo diep berouw over gevoelde, o, beproef ook hij het dan met de gelofte eens, en hij zal zien wat sterke het geeft.

„Doe geloften en ... betaal ze den Heere!“

Amsterdam, 6 November 1908.

Een vraag, die wel eens met ernst onder de oogen mag worden gezien, is deze, welke roeping de kerkelijke pers heeft tegenover de vraagstukken, die de Generale Synode aan bepaalde deputaten in studie gaf.

Wat we bedoelen is dit. Op onze Generale Synode komen meer-malen vraagstukken aan de orde, die zoo diep ingrijpen en van zoo ver strekkende gevolgen zijn, dat de Synode niet terstond een beslissing wil nemen, maar aan enkele deputaten opdraagt die vraagstukken ernstig te overwegen, en daarna met een gemotiveerd advies tot de kerken te komen, opdat de kerken zoo rijp mogen zijn op een volgende Synode een beslissing te nemen.

Zoo deed de Synode, om slechts enkele voorbeelden te noemen, met het bekende gravamen tegen Artikel XXXVI; zoo met de Zendingkerkord; zoo met de verzorging der emeriti predikanten, weduwen en weezen; zoo met de nieuwe regeling van het verband tusschen de Kerken en de Vrije Universiteit en zoo thans weer met de vraag, of verplaatsing der Theologische school naar dezelfde plaats waar de Vrije Universiteit is, wenschelijk en mogelijk is.

Nu denken we er niet aan, de vrijheid der pers aan banden te leggen. God de Heere schonk aan de mannen, die in deze pers zekere leiding trachten te geven, veelzins kostelijke gaven om ons volk voor te lichten, die niet hoog genoeg kunnen gewaardeerd. En het is daarom niet alleen begrijpelijk, maar zelfs nuttig en goed, dat de kerkelijke pers ook haar oordeel over deze vraagstukken zegt. Ons kerkelijk leven is — de tuchtsaken uitgezonderd — een publiek leven. Onze kerkelijke saamkomsten worden met open deuren gehouden. Een verslag wordt aan de pers gezonden. De acta onzer Synodes zijn voor ieder verkrijgbaar. Van eenige geheimzinnigheid, van iets afdoen in een besloten kring, om de kerken voor een fait accompli te stellen, zijn onze kerken terecht afkeerig. De kerkelijke zaak is een publieke zaak en moet daarom ook publiek behandeld worden.

Daarover loopt het geschil dus niet, wie aan die vrijheid der pers zou willen raken.

Zoo nu en dan duikt in de kerkelijke pers de vraag op, of het verbod aan de studenten om uit preeken te gaan, ook niet tot de hoogleraren behoort te worden uit-gestrekt.

Het is goed, dat op deze vraag een publiek antwoord wordt gegeven.

zou in ons een besluiten tegenstander vinden. Hierover behoeft geen misverstand te bestaan.

Maar wel is de vraag, die we aan de orde wenschen te stellen, of het wenschelijk en geraden is, dat de pers steeds haar oordeel uitsprekt, vóór dat de deputaten, die door de Synode daartoe zijn aangewezen, nog met een advies tot de Kerken zijn gekomen?

In elke vergadering geldt als vaste regel, dat de discussie over een bepaald onderwerp stilstaat, zoolang de commissie, die opdracht kreeg om een voorstel te doen, dit voorstel nog niet heeft ingediend. Tot op zekere hoogte geldt datzelfde ook hier. Wanneer de Synode, die niets anders is dan de saamvergadering onzer Kerken, aan bepaalde deputaten last geeft, om een plan, een voorstel, een regeling te ontwerpen, dan geschiedt dat, omdat de Synode deze personen het meest geschikt acht om met een voorstel tot de Kerken te komen en daardoor zekere leiding en stuur aan de discussie te geven. En naar het ons voorkomt, zal ook de kerkelijke pers uit deferentie voor deze opdracht der Synode wijs doen, met eerst de voorstellen dezer deputaten af te wachten en daarna pas tot de publieke bespreking over te gaan.

Het spreekt toch wel van zelf, dat de door de Synode aangewezen deputaten anders niet weinig in hun vrijheid van arbeid belemmerd worden. Ze weten dan reeds eer ze nog met hun arbeid begonnen zijn, dat hun voorstel, indien het zus of zoo uitvalt, niet naar den zin van dezen of genen kerkelijken redacteur zal zijn. Eer ze nog tot een rijp en weloverwogen advies komen aan de kerken, ontbrandt reeds de discussie, worden reeds in de pers allerlei verklaringen afgelegd, dat dit of dat voorstel in geen geval genade zou vinden in de oogen van dezen of genen, en wordt daardoor hun vrijheid van handelen aan banden gelegd. En zoo wordt feitelijk de leiding der zaak aan hen, die de Synode daartoe aanwees, uit de handen genomen en overgebracht bij degenen, die tegenover de Synode geen de minste verantwoordelijkheid hebben.

Zoo is ook thans weer geschied met het besluit der Synode om Curatoren in opdracht te geven, met de Hoogleraren te Kampen de vraag te overwegen, of de verplaatsing der Theologische School wenschelijk en mogelijk is.

Dit vraagstuk is een uiterst teer en kiesch vraagstuk.

De Theologische School is door een historie van een halve eeuw met Kampen saamverbonden. Het gymnasium, door de nationale vereeniging overgenomen, dient in hoofdzaak om de School van leerlingen te voorzien. Kampen en de Theologische School zijn daardoor in de oogen van het volk zoo saamgegroeid en in elkaar geweven, dat scheiding van beide voor hen bijna gelijk staat met opheffing van de eigen inrichting. En al moet ieder, die maar even doordinkt, toestemmen, dat de eigen inrichting der Kerken evengoed te Amsterdam als te Kampen kan voortbestaan, toch behoefte het wantrouwen maar te worden gewekt, dat men met verplaatsing de opheffing der School bedoelt, om terstond de kerkelijke hartstochten te doen ontvlammen.

De Synode heeft daarom met de grootste voorzichtigheid dat vraagstuk behandeld. Ze heeft eerst aan de aanwezige hoogleraren van de Theologische School gevraagd, of ze tegen de overweging van dit plan eenig bezwaar hadden. En eerst nadat gebleken was, dat dit niet zoo was, heeft de Synode aan Curatoren der School en de hoogleraren opgedragen, met een voorstel tot de kerken te komen. Een voorstel, dat van die zijde kwam, zoo zeker het minst aanleiding tot eenig wantrouwen kunnen geven.

Voor dat Curatoren nog hebben vergaderd of eenige saamspreking met de Hoogleraren heeft plaats gevonden, is thans reeds de discussie in de pers geopend over de vraag, of de Theologische School dan niet tegelijk in een praktisch seminarie kan worden omgezet, en is hiervoor zelfs een breed uitgewerkt plan aan de hand gedaan. Gelijk wel te verwachten was, heeft dit voorstel in de kringen der Theologische School niet alleen bestelle bestrijding gevonden, maar is daardoor ook de arbeid der Curatoren in niet geringe mate belemmerd geworden. Want nu zoekt men achter het voorstel tot verplaatsing allerlei motieven en beweegredenen, die niet in de bedoeling der Synode lagen. En de aanvankelijke wel-willende houding, die men tegenover het besluit der Synode aannam, dreigt in een geest van oppositie om te slaan.

Nu denken we er niet aan, tegenover onze kerkelijke pers eenig censorschap ons aan te matigen. Ook hier geldt wat de Apostel zegt: Ieder staat of valt zijn eigen heer. Ook twijfelen we geen oogenblik aan de goede bedoelingen van hen, die dit plan ter sprake hebben gebracht. Maar heeft de ervaring ook in dit geval niet geleerd, dat het beter is, wanneer de kerkelijke pers aan de deputaten, door de Synode aangewezen, eerst rustig den tijd gunt, om hun mandaat ten uitvoer te brengen?

We willen deze vraag, die voor den goeden gang van ons kerkelijk leven van zoo hoog belang is, daarom aan de overweging onzer broeders aanbevelen. En we hopen, dat het debat over deze vraag zonder eenige persoonlijke gevoeligheid zal kunnen gevoerd worden. Het is alleen het belang der Kerken, dat ons tot het stellen van deze vraag noopt.

Zoo nu en dan duikt in de kerkelijke pers de vraag op, of het verbod aan de studenten om uit preeken te gaan, ook niet tot de hoogleraren behoort te worden uit-gestrekt.

Het is goed, dat op deze vraag een publiek antwoord wordt gegeven.

Dat de jongste Synode met algemeene stemmen besloot aan de studenten geen vergunning meer te verleen, om een stichtelijk woord te spreken, was wel ten deele, omdat van deze vergunning misbruik werd gemaakt, maar had toch vooral zijn grond in een kerkrechtelijk bezwaar.

Onze vaders hebben er nooit bezwaar tegen gehad, dat de studenten ook door het houden van predikanten zich oefenden, maar de vaste regel was, dat dit dan ook het karakter van een *oefening* zou dragen. Het moest daarom geschieden in een besloten kring, in bijzijn van een of meer predikanten, en met het doel om straks op zulk een predikatie kritiek te kunnen oefenen. Maar het „uit preeken gaan“ voor de gemeente werd aan de studenten eerst geoorloofd, nadat ze door de Kerken praeparator waren geëxamineerd en daardoor, wat de zuiverheid van hun belijdenis en de mate van hun kennis aangaat, door de Kerken waren gekeurd.

In onze Kerken was men van dien regel afgeweken. Studenten die nauwelijks aan de studie der Theologie begonnen waren, traden reeds Zondag aan Zondag op. En al maakten de Synoden beperkende bepalingen; al eischten ze, dat eerst het semicandidaats moest zijn afgelegd, en al vergunden ze hun dan nog slechts enkele malen het voorrecht van een stichtelijk woord te spreken, toch was de zaak daarmede niet in orde. Op het semicandidaats wordt wel onderzoek gedaan naar de kennis in de exegese en de algemeene kerk-geschiedenis, maar niet naar de dogmatische kennis. En elke waarborg ontbrak aan de Kerken, dat de studenten, die optraden, genoegzaam van de belijdenis der Kerken op de hoogte waren. Het sonderlinge geval deed zich dan ook voor, dat studenten, die reeds twee jaar „gepreekt“ hadden, voor het praeparator examen onvoldoende bleken en het recht om „uit preeken te gaan“, hun dan door de kerken weer on-tzegd werd.

Deze toestand was metterdaad niet in den haak. En al was het smartelijk, den studenten een privilege te ontnemen, dat ze nu zoo vele jaren bezeten hadden, de eisch van het beginsel moest worden gehandhaafd. De Synode besloot daarom volkomen terecht, dat alleen die studenten, die het praeparator-examen hadden afgelegd, tot het propo-nens zouden worden toegelaten. Maar overigens heeft de Synode er geen oogen-blik aan gedacht, het preeken van studenten op zich zelf af te keuren. Integendeel, de wensch is zeer beslist uitgesproken, dat de studenten na hun praeparator examen, liefst onder leiding van een kundig Dienaar des Woords, zich nog een geruimen tijd in het preeken zouden oefenen, voordat ze tot den Dienst des Woords beroepen werden.

Geldt ditzelfde bezwaar nu ook van de hoogleraren in de Theologie?

Ongetwijfeld, wanneer deze hoogleraren geen kerkelijk examen hebben afgelegd en daarom door de kerken niet gekeurd zijn. In onze Kerkenorde Art. III staat daarom uitdrukkelijk, dat geen Doctor (of hoog-leeraar) den dienst des Woords of der Sacramenten mag betreden zonder wettelijk daartoe geroepen te zijn. Metterdaad is het in vroeger eeuwen dan ook wel gebeurd, dat iemand, die hoogleeraar werd zonder in een kerkelijk ambt gediend te hebben, eerst kerkelijk geëxamineerd werd, voordat hij het recht kreeg om te prediken.

Maar nooit hebben de Kerken er aan gedacht, een hoogleeraar, die voor de aanvaarding van zijn hoogleeraarsambt wettig in de bediening was gesteld, het preeken te verbieden. Eer kon omgekeerd gezegd, dat de Kerken er steeds bijzondere prijs op hebben gesteld, dat de hoogleraren veel in den Dienst des Woords optraden. Zelfs was het regel, dat in de Universiteits-steden een of meer hoogleraren in de Theologie als predikanten werden aange-steld om *elken Zondag* de bediening des Woords waar te nemen; van het andere dienstwerk werden ze dan vrijgesteld. Hoe dan ook van kerkelijke zijde aan de hoog-leeraren een verbod zou kunnen gegeven worden om te prediken, is niet wel in te zien. Ieder hoogleeraar in de Theologie heeft nog altijd, om in de taal onzer vaders te spreken „de ere en den naam van een Dienaar des Woords“ behouden; hij is niet tot een anderen staat des levens over-gegaan, maar bleef zijn ambt als Dienaar des Woords behouden. En hij heeft even-als elk Dienaar het recht het Woord en de Sacramenten te bedienen. Zijn positie staat daarin volkomen gelijk met die van een emeritus predikant.

Geheel anders is natuurlijk de vraag, of het veelvuldig uit preeken gaan aan de studie der hoogleraren geen afbreuk kan doen. Dat is echter een vraag, waarmee de Kerken als zoodanig zich niet hebben in te laten. Curatoren, die toezicht hebben op het onderwijs der hoogleraren, hebben te waken, dat het onderwijs onder dit preeken niet lijdt. En zoolang zij geen oorzaak vinden tot klachte, hebben de Kerken zich niet te wagen op een terrein, dat uitsluitend tot de School behoort.

Naar aanleiding van onze kritiek op de jongste Synode der Christelijke Gerefor-meerde Kerk in Amerika, deelt de *Banner of Truth* in een zeer vriendelijk artikel ons mede, dat de acta dezer Synode ons een onjuisten indruk hadden gegeven.

„Wij verblijden ons, schrift de redactie, te kunnen mededeelen, dat onze laatste Synode handelde in overeenstemming met het advies nu (door de *Heraut*) gegeven. De Synode voelde, dat op het door haar betreden terrein voetangels en klemmen lagen en was dienengevolge zeer bedacht-zam in het uitspreken van haar meeningen. Dat verklaart, waarom de Synode het eerste punt, over het object der Theologie, stil-zwijgend voorbijging.

En wat het tweede punt betreft, besloot de Synode alleen de vraag naar het reg-gen-schap der Kerk over de *Theologische School* aan het oordeel der kerkeraden en classen te onderwerpen.

Alle vermelding van de *wetenschap der Theologie* was weggelaten uit het amende-ment, dat ten slotte werd aangenomen om het aan het oordeel der Kerken te onder-werpen“.

Deze nadere commentaar was zeker niet overbodig.

Nu we beter werden ingelicht, erkennen we gaarne, dat de Synode onzer susterkerk in Amerika met voorzichtigheid gehandeld heeft.

Verenigingsleven.

DE VERBREIDING VAN DEN BIJBEL.

Daar zijn van die oogenblikken in het leven van den Christen, waarop zich een gevoel van hem meester maakt, dat het zooveel beter met hem en zijn geestelijk leven gaan zou, als de Heere Jezus zelf nog eens op aarde rondwan-delde, zoodat hij tot den grooten Meester kon gaan en Hem zijn nood kon klagen.

Het zijn niet altijd de beste oogenblikken, waarop zulk een gevoel opkomt, want het vindt vaak hierin zijn oorzaak, dat men afgeweken is van het goede pad, dat men gewald heeft als een lam in de ruimte, en nu zoo gaarne de schuld van zich zou afschuiven, wel niet op Jezus zelf, maar dan toch op zijn afwezigheid.

In zulke momenten is het eigenlijk het onge-loof, dat binnensluit en den toon tracht aan te geven. Want wie geloovig aanvaardt het woord van Jezus: „Ziet, ik ben met ulieden, alle de dagen, tot de voleinding der wereld“, zal wel niet wagen te zeggen, dat het zooveel beter zou zijn, indien de Heiland lichamelijk nog bij ons was.

Heeft Hij ons niet Zijn Woord en Zijn Geest gegeven?

En ligt er niet een groote, diepe waarheid in het woord van Erasmus, dat de evangelien het levende beeld van den heiligen persoon van Christus zelf tot ons brengen, zooda hij sprak, genas, stierf, opstond, en dat wel zoo in-zenen, dat wij Hem in mindere mate zoogen zien, indien alleen onze lichamelijke oogen Hem konden waarnemen?

Wat wij in de Heilige Schrift te zoeken hebben, is Jezus Christus, en wij vinden Hem daarin inderdaad zoo volkomen, als het voor ons noodig is Hem te vinden.

Dat getuigde o.a. ook wijlen Dr. John Watson, beter bekend als Ian MacLaren, — als Erasmus een man, die den Bijbel met kritische oogen bezag en allerminst stond op het standpunt van het onvoorwaardelijk Schriftgezag, dat de zwaarte der ingemeten — toen hij zeide, dat de Bijbel zoo is samengesteld, dat er geen boek in is, ja, dat er geen enkele gebeurtenis in vermeld wordt, „welke“ — om zijn uitspraak letterlijk te vertalen — „het aangezicht niet gekeerd heeft naar Jezus Christus“.

Als dat alles zoo is, hoe moet het ons dan niet verheugen, te zien, dat de Bijbel als 't ware een triumfacht houdt door de wereld.

Welke een vreugde is het, b.v., ieder jaar het verslag van het *British en Duitlandisch Bijbel-genootschap* op te slaan en daaruit te vernemen, dat de arbeid van dat Genootschap gestadig voortgaat, en dat ieder jaar Gods Heilig Woord in meerdere talen en dialecten verspreid wordt, en in voortdurend klimmend aantal exemplaren onder de menscheid komt.

Op zich zelf is het reeds een genot, die ver-slagen door te sien.

Voor wie veel tijd heeft kan het volledige verslag dienen, dat op meer dan 700 pagina's kleinen druk uitvoerig mededeeling doet van al wat het Genootschap gedaan heeft in het afge-loopen jaar, onder vermelding van allerlei wederwaardigheden, waarvan zij weten te vertellen, wier gansche leven besteed wordt, om het gedrukte Woord Gods „aan den man te brengen“, en met toelichting ditmaal van een en ander door tal van kaartjes, waaruit valt te zien, waar de Bijbel thans overal kan gelezen worden en welke uitgave voor iedere strek bestemd is.

Wie weinig tijd heeft, kan beschikken over een kleiner, gemakkelijker gedrukt, rijk geillustreerd boekje, dat een beknopt overzicht geeft van — als we het zoo mogen zeggen — de geschiedenis van den Bijbel in 1907/1908.

Het eerste waar men naar zoekt, is natuurlijk de opgave van het aantal Bijbels, dat in het afgeloopen jaar onder de menschen gekomen is. Men vindt daaromtrent de volgende mededeeling:

1907/1908 1906/1907 1905/1906
Bijbels 864,247 843,052 968,683
Nieuwe Testamenten 1,136,505 1,231,473 1,326,470
Afzonderl. gedeelten 3,687,569 3,342,044 3,682,295
Totaal 5,688,381 5,416,569 5,977,453

Hetgeen verder dadelijk de aandacht vraagt, is het aantal nieuwe talen (en dialecten), waarin de Bijbel vertaald zijn gedrukt is.

Dienaangaande wordt vermeld, dat het aantal nieuwe talen drie is: Lengua, de taal van een Indianenstam in Paraguay (Z. Amerika); Lu-Nijankole, de taal van een stam, die ten Z.W. van Uganda (Centraal-Afrika) leeft; en Hindu-Sindhi voor de provincie Sindhi op de N.W.-grens van Indië. Ze andere vertalingen zijn in voorbereiding en zouden in dit jaar (1908) gereed komen.

De Bijbel is thans geheel of gedeeltelijk vertaald in 413 talen, terwijl het totaal aantal verspreide exemplaren gestegen was op 31 Maart 1908 tot niet minder dan 209, 620, 149, 000 wel met geheele als gedeeltelijke uitgaven betreft.

Zulke cijfers spreken, zooda men dat noemt, boekdeelen, en dat te meer als men ze beschouwt in het licht van feiten en omstandigheden, wier vermelding hier niet achterwege mag blijven.

Het feit op zich zelf reeds, dat door één Genootschap meer dan 200 miljoen exemplaren van den geheelen of gedeeltelijken Bijbel in een eeuw zijn verspreid geworden, zegt al, dat we hier met een geheel bijzonder boek te doen hebben. Iets dergelijks kan van geen enkel menschelijk werk gezegd worden.

Dat komt te meer, als men bedenkt, dat al die bijbels zonder noten of commentaren zijn, zoodat het gaat om den Bijbel zelf zooda hij daar ligt, als een heilig boek, dat zijn werk kan doen onder den zegen des Heiligen Geestes, zonder dat het menschenkind er iets aan heeft toe of af te doen.

Zoo staat dan de Bijbel nog onaangestast, gaaf en intact, zonder dat de stormen der criti-ke er iets aan hebben kunnen doen. Is het niet voor ieder, die aan de leiding, het bestuur, de voorzienigheid Gods geloof, klaar en duidelij, dat God zelf over zijn Woord waakt en het tegen het ongeloofig straven der menschen beschermt?

In nog eigenaardiger licht komt dit alles te

staand, als bijbels van den genooi geloovige k geldt, en da het genootse kerkelijke r niet zeldzam genoemd va meest geacht van wien b zegd — nif volkomen o Om te do punt het B.1 dezonanks eens aan her vergaderinge aan de „gro bijbels met andere toeve

Op die steld, dat de vat, dat ze zal zijn uit zal worden enigen parti doet plaats b exemplaren gansche Bijb verstrekt aan bonden sulle drukkelijke v verspreid son den laatste spen, die de a dese genootsch der bijbels te te houden.

Zoo men i landsch Bijbe tingen saamw Gods Woord menschen te l of verandering

Hicris is in stuur, Gods nauwelijks v heden, die a boek ooit he eenstemming ging der pos zooda hij dan Word, waarit kinderen heef ons heeft geg waakt.

Lesen we in bijv. dat God maan deed st niet neigden daarbij, dat n menschen dat geloofd hebben tijd datselste exemplaren v afgedrukt en d waardelijk wor het Christelijk nemen, dat h Woord volkom leiding moet h heele geschied valsche vertali de Schepper loovig gebed v en den dag wo

Inderdaad, i geloof in Gods wat de versla landsch Bijbel van den Bijbel

Office

Op 1 Nov. Feijenoord de waarop haar en haat verbinden oefening trad d van Katerendc overgrote scha beroepen Diena van Terneusen, leerde uit ove verbond Ds v gemeente met e Het kerkgebouw stellingen te Geref. Kerk va bij deze geloge die deze Kerk dienst hebben v dank te brengen Namens d

Rotterdam, 4.

L. S.

Zondag 1 Ne Kerk van Epe e toch werd het genomen. Wij h van Kampen v tot grondslag i Pa. 27: 4. Na a Honig de gebrui tot onzen burge gewaardeerde teg Het kerkgebou bevat ongeveer 1 en aannemers al bouw zijn, bijm gemeente bijeen harten onder on ons binnen een school en een Zijn Naam alle De Kerkera

Duitschland. Hamburg. Uti In Hamburg i Om de jeugd n de Christelijke i in geloovige kring te organiseren. meest onderwijze klaarden hunne geven, en dit trc het Hamburgsche liet. De catechis gehouden worden king aanboden, he